

Elevpaneler för longitudinella studier 2010

UF0501

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	8
2.2.5	Bearbetning.....	8
2.2.6	Modellantaganden.....	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Kenny Petersson
Telefon: 019-17 65 62
Telefax:
E-post: kenny.petersson@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Kenny Petersson
Telefon: 019-17 65 62
Telefax:
E-post: kenny.petersson@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Inga särskilda gallringsföreskrifter finns.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering föreligger

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken är att beskriva elevströmmar inom skolväsendet. Statistiken ska vara underlag för utvärdering av skolans verksamhet och skolreformer.

Alltsedan 1980-talet har SCB samlat in och redovisat uppgifter som beskriver elevers vägar genom utbildningssystemet för olika kohorter. Dessförinnan genomförde Göteborgs universitet under ledning av Kjell Härnqvist liknande undersökningar i den så kallade individualstatistiken som bestod av två urval (födda 1948 resp. 1953) av ca 10 000 elever i årskurs 6 som följdes genom utbildningssystemet och ut i livet.

Arbetet med elevpanelerna i nuvarande form påbörjades 1978 i samarbete med pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm. Från och med starten av elevpanel nr 3 flyttades samarbetet åter till pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet. Urvalen till elevpanelerna är gemensamma med urvalen för den pedagogiska forskningen inom projektet "Utvärdering genom uppföljning" (UGU) vid Göteborgs universitets institution för pedagogik och didaktik. SCB ansvarar för urvalsdragningar, driften av panelerna, sammanställning av bakgrundsdata och insamling av skoladministrativa data medan pedagogiska institutionen bearbetar och analyserar uppgifter som samlas direkt från elever, föräldrar och lärare.

Elevpanelerna omfattar för närvarande 7 kohorter enligt följande:

Panel nr	Urval, år	Urvalsstorlek	Födelseår för flertalet i urvalet
1	1980	10 000	1967
2	1982	9 000	1972
3	1987	4 500	1977
4	1992	8 500	1982
5	1997	9 700	1987
6	2002	10 200	1992
7	2008	10 000	1998

A.11 Statistikanvändning

Användare är främst myndigheter med olika ansvarsområden inom utbildning, utbildningsdepartementet, forskare inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet, massmedia och allmänheten. Användningen inom den pedagogiska forskningen avser främst projektet ”Utvärdering genom uppföljning” (UGU), som styrs av en styrgrupp med representanter för Skolverket, Högskoleverket, Pedagogiska institutionen i Göteborgs universitet och Pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm.

A.12 Uppläggning och genomförande

Urvalet till panelerna nr 4-6 har dragits genom ett stratifierat urval av kommuner och därefter genom urval av rektorsområden inom kommun. Samtliga elever i grundskolans årskurs 3 i de utvalda rektorsområdena ingår i undersökningen. Till panel 7 gjordes ett urval av skolor med elever i årskurs 2 föregående år. Urvalet stratifierades efter typ av skolhuvudman för att säkerställa att ett tillräckligt antal elever i fristående skolor blev representerade.

SCB genomför årliga enkäter till de berörda skolorna för att kartlägga de utvalda elevernas skolsituation, eventuell förekomst av pedagogiskt stöd, ämnesval m.m. För elever som bytt skola ställs motsvarande frågor till den nya skolan. Skolenkäterna fortgår under hela grundskoletiden. Därefter följs eleverna genom registeruppföljningar, främst i skolverkets elevregister och universitets- och högskoleregistret. Dessutom görs registeruppföljningar för att kartlägga arbetsmarknadssituation m.m. vid 25 års ålder. Även efter 25 års ålder görs registeruppföljningar inom ramen för UGU-projektet, avseende exempelvis arbetsmarknadssituationen och genomförda högskolestudier. Inom UGU-projektet genomförs enkäter till eleverna samt till deras lärare och målsmän. Dessutom genomförs färdighetstester i årskurs 6 för de flesta panelerna.

SCB ansvarar för driften av panelerna och insamling av skoladministrativa data medan pedagogiska institutionen samlar in uppgifter direkt från elever, föräldrar och lärare. Se även avsnitt A.10.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade för kommande undersökningar

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Undersökningen görs genom urval av elever i årskurs 3 i grundskolan. Detta innebär att undersökningen inte kan utnyttjas för slutsatser avseende elever i särskola eller elever som invandrat efter årskurs 3. Uppgifter om studiesituationen inhämtas från den skola där eleverna gått under vårterminen i årskurserna 3-9. Det kan inte uteslutas att skolorna haft ofullständig information eller att viss information utelämnats. Denna risk föreligger i första hand för elever som bytt skola under pågående läsår.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheterna är elevers utbildning och deras arbetsmarknadssituation.

1.1.1 Objekt och population

Elevpanel 1 innehåller ca 10 000 elever som gick i årskurs 6 läsåret 1979/80
Elevpanel 2 innehåller drygt 9 000 elever som gick i årskurs 3 våren 1982
Elevpanel 3 innehåller knappt 4 500 elever som gick i årskurs 3 våren 1987
Elevpanel 4 innehåller drygt 8 500 elever som gick i årskurs 3 våren 1992
Elevpanel 5 innehåller ca 9 700 elever som gick i årskurs 3 våren 1997
Elevpanel 6 innehåller ca 10 100 elever som gick i årskurs 3 våren 2002
Elevpanel 7 innehåller ca 10 000 elever som gick i årskurs 3 våren 2008

1.1.2 Variabler

Innehållet i registeruppföljningarna avser betyg från årskurs 9, val av gymnasieutbildning, betyg från gymnasieskolan, eventuella högskolestudier och examen från universitet/högskola samt arbetsmarknadssituationen vid 25 års ålder. Variabelinnehållet i skolenkäterna varierar något mellan olika paneler och årskurser. De viktigaste variablerna är:

Aldersint	Åldersintegrerad. Gått i årskursintegrerad grupp
AnpStud	Anpassad studiegång
Modersmal	Undervisning hemspråk/modersmål
Sv2	Svenska som andraspråk
Sarund	Särskild undervisningsgrupp

SpecAnnatSatt	Specialundervisning på annat sätt
Ejstod	Ingen stödåtgärd
Flyttat	Eleven finns ej kvar vid angiven skola
Elevval	Elevens val
Eng	Undervisats i engelska åk 3
Bsprak	B-språk
SprakvalTillAk7	Språkval till årskurs 7
Sprakval	Språkval
KursvalEng	Kursval i engelska åk 7
KursvalMa	Kursval i matematik åk 7
LamnatGr	Lämnat grundskolan
Betyg	Betyg
Lararbyte	Lärarytbytte i åk 3
MedfranAk	Anger vilken årskurs elever i årskurs 3 kom till klassen
Skolval	Skolans val
Åtgärdsprogram	Åtgärdsprogram finns eller är under upprättande

1.1.3 Statistiska mått

Antal elever med viss egenskap, andel elever med vissegenskap. Publiceringen för panelerna nr 4-7 redovisas i SCB:s Statistikdatabas med 95-procentiga konfidensintervall. För de äldre panelerna hänvisas till tryckta rapporter, varav de senaste finns tillgängliga på SCB:s webbplats.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Ett antal korstabeller baserade på kombinationer av ovan redovisade variabler presenteras i de statistiska databaserna på SCB:s webbplats. Den viktigaste indelningsgrunden är kön.

1.1.5 Referenstider

Skolenkäterna genomförs under vårterminen i årskurserna 3-9. Referenstidpunkten för dessa är respektive vårtermin. För de uppgifter som inhämtas från register i samband med uppföljningar framgår referenstidpunkten av respektive uppgift.

1.2. Fullständighet

Eftersom urvalet dragits i årskurs 3 representeras inte elever som invandrat efter årskurs 3.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten för skolenkäterna betraktas som god.

2.2 Osäkerhetskällor

Bortfallsfel förekommer i de fall där uppgifter helt eller delvis saknas för utvalda personer och de saknade uppgifterna avviker systematiskt från de svarandes uppgifter. Objektsbortfallet utgörs av personer som uttagits till undersökningen men för vilka uppgifter ej kunnat erhållas. Partiellt bortfall uppstår då svar på enstaka frågor saknas. För vissa longitudinella analyser föreligger också partiellt bortfall om uppgifter saknas för delar av den period som analyseras. Detta kan t.ex. gälla om eleven vistats utomlands under en del av sin grundskoletid.

2.2.1 *Urval*

Urvalet till de tre första panelerna genomfördes i två steg. I det första steget valdes ett antal kommuner ut och i det andra steget klasser i aktuell årskurs i de utvalda kommunerna. Kommunerna grupperades i strata efter fyra stratifieringsvariabler (folkmängd, andel socialistiska mandat, andel sysselsatta inom offentlig förvaltning och andelen invandrarelever).

Urvalet till den fjärde panel gjordes också i två steg men där utgjorde antalet elever i årskurs 2 stratifieringsvariabel för kommunurvalet.

Vid urvalet till de femte och sjätte panelerna gjordes kommunurvalet på samma sätt som för elevpanel 4, men i steg två valdes rektorsområden istället för klasser.

Urvalet till panel 7 gjordes genom urval av skolor med stratifiering efter typ av skolhuvudman.

Antalet klasser/rektorsområden/skolor i varje utvald kommun/skola bestämdes så att antalet elever i hela undersökningsgruppen skulle bli cirka 10 000 elever för panel 1, 2, 4, 5, 6 och 7 och cirka 5 000 elever för den tredje panelen. Varje utvald klass har totalundersökts.

2.2.2 *Ramtäckning*

Det slutliga elevurvalet bestämdes utifrån klasslistor för de utvalda skolorna i samband med den första uppgiftsinsamlingen. Därigenom eliminerades risken för täckningsfel orsakade av brister i ramens aktualitet.

2.2.3 *Mätning*

Uppgifter om elevens studiesituation samlas årligen in via enkät till berörda skolor under vårterminen eller i samband med vårterminens slut för samtliga elever i urvalen under den tid de befinner sig i grundskolan. Insamlingen gjordes tidigare med blanketter, men under de senaste åren insamlas uppgifterna i första hand genom webbenkät till respektive skola. Då eleven bytt skola insamlas uppgifter från den nya skolan normalt genom telefonintervju.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Det totala bortfallet är ca 10 %. För de tidigare panelerna redovisas detta i publikationer för respektive panel. För de senare panelerna sammanställs en tekisk rapport i samband med att respektive panel avslutas. De vanligaste bortfallsorsakerna är att elevens vårdnadshavare anmält att eleven inte skall ingå i undersökningen, att uppgifter saknas från respektive skola eller att eleven vistas utomlands.

2.2.5 *Bearbetning*

SCB kontrollerar att uppgifterna är fullständiga. Information som lämnats i klartext klassificeras och kodas.

2.2.6 *Modellantaganden*

Undersökningen är upplagd enligt en modell för utvärdering som bygger på "stegvisa årskullar". Det innebär i korthet att urvalet består av elever i årskurs 3 ett visst år och att skolsituationen tidigare år avgör om eleven skall ingå i undersökningen även kommande år. Slutresultaten baseras i huvudsak på uppgifter för de elever som ingått i undersökningen under hela grundskoletiden, från årskurs 3 till och med årskurs 9. För de uppföljningar som görs efter grundskoletiden avgör situationen vid respektive uppföljningstillfälle vilka elever som skall utgöra underlag för beräkningarna.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I Sveriges statistiska databaser redovisas 95-procents konfidensintervall för de redovisade skattningarna för panelerna nr 4-7. För de äldre panelerna förekommer i vissa fall osäkerhetsmått i de publicerade rapporterna.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter om skolsituationen insamlas årligen från respektive skola under den tid personerna befinner sig i årskurserna 3-9 i grundskolan. Nya paneler startades tidigare med 5 års intervall, men av kostnadsskäl förlängdes intervallet mellan panelerna 6 och 7 till 6 år.

3.2 Framställningstid

Resultaten av en ny uppgiftsinsamling presenteras normalt i december referensåret dvs. ca 6 månader efter läsårets slut.

3.3 Punktlighet

Uppgifter om studiesituationen publiceras i slutet av respektive kalenderår enligt en förutbestämd publiceringsplan. Resultat från uppföljningar efter grundskoletiden genomförs i regel utan fast tidsplan och anpassas i första hand till behoven inom UGU-projektet.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Att uppnå jämförbarhet över tiden (mellan paneler) är ett uttalat syfte med undersökningen. Samma mätinstrument används i möjligaste mån vid de olika mättpunkterna, men ändringar i läroplaner m.m. kan behöva beaktas i samband med jämförelser över tid

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

För de grundläggande uppgifterna om exempelvis elevens ålder sammanställer Skolverket numera totalräknad statistik, men för flertalet av uppgifterna rörande studiesituationen finns ingen annan statistik.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Elevpanelerna kan i vissa delar jämföras med den löpande utbildningsstatistiken. Många av de klassificeringar som används i redovisningen baseras på registerbearbetningar, vilket innebär att de är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i totalräknade register. Tillämpningen av vissa definitioner som baseras på uppgifter i enkäter kan dock skilja sig mot motsvarande uppgifter i administrativa register. Jämförelser mellan elevpanelerna och totalräknade register (med begränsning till personer som bott i Sverige sedan årskurs 3 eller tidigare) visar god samstämmighet mellan registertotaler och totalskattningar av motsvarande uppgifter med hjälp av elevpanelurvalet.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten har tidigare publicerats i Statistiska Meddelanden, serie UF. Från och med 2004 har SCB övergått till att presentera resultaten endast i SCB:s Statistikdatabas. Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet publicerar rapporter som bygger på materialet. För de äldre panelerna finns också rapporter utgivna av Lärarhögskolan i Stockholm, pedagogiska institutionen.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller och diagram på SCB:s webbplats. För elevpanel nr 1-4 finns ett 20-tal rapporter i serien Statistiska meddelanden publicerade under perioden 1983-2003. Uppgifterna ingår också som underlag i forskningsrapporter, främst avseende UGU-projektet vid Göteborgs universitet.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistiken är beskriven i *Dokumentation av statistiken* som finns på SCB:s webbplats under ämnet "Utbildning och forskning" och sedan "Elevpaneler för longitudinella studier". Där kommer det också även att finnas *Dokumentation av mikrodata*.

5.4 Tillgång till primärmaterial

För att tillgodose behovet att följa eleverna till 25 års ålder lagras resultaten från skolenkäterna vid SCB. Den pedagogiska forskningen har endast tillgång till avidentifierade uppgifter. Primärmaterial lagras på datamedia.

Intresserade forskare önskar i regel att inkludera data från enkäter som görs inom ramen för UGU-projektet i sina analyser. De som har sådana önskemål hänvisas i första hand till dataansvariga vid Göteborgs universitet. I de fall forskningsintresset endast gäller att komplettera materialet med uppgifter från SCB:s register kan SCB åta sig att genomföra sådana bearbetningar. I övrigt åtar sig SCB:s att på beställning genomföra statistiska sammanställningar baserade på materialet. För vissa bearbetningar/kompletteringar krävs att en s.k. särskild skadeprövning blir godkänd för att datamaterial ska kunna lämnas ut.

5.5 Upplysningstjänster

För kommande publiceringar, se SCB:s Publiceringskalender på www.scb.se. Vid frågor om statistiken, kontakta Kenny Petersson, telefon 019-17 65 62 eller via e-post foramn.eftrnamn@scb.se.